

Priloga Koroškega Lj. de. za S. H.
Koroška c. 10
Dob. (1917)

Maribor

Postnina v državi SHS pavšalirana.

Posamezna številka stane 60 vinarjev.

Naročna lista:

Celo leto . . . K 50—
Pol leta 26—
Četrt leta 13—

Zunaj Jugoslavije:

Celo leto 66—

Posamezne številke
na štiri straneh 60 v.

Uredništvo i upravništvo:
Maribor, Koroška ulica
št. 5. — Telefon št. 220.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Inserati all oznanila
se računajo po K 1.80
od enoredne petivrstice
pri večkratnih oznanilih
popust.

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek.
Rokopisi se ne vračajo.

Z uredništvom se more govoriti vsak dan od 11. do 12. ure dopoldne.

99. številka.

Maribor, dne 6. septembra 1920.

Letnik XII.

Boljševiki gredo . . .

gredo prav čisto gotovo in zamoremo reči hladnokrvno, da pridejo če tudi ne v kratkem, pa prav gotovo v doglednem času. Komunistično gibanje narašča ne samo od zunaj, ampak tudi od znotraj. Ne samo, da se vedno bolj bliža povodenj od vzhoda, ampak tudi po zahodno-evropskih državah narašča komunistični plaz od dne do dne. Ker ni mogoče najti nobenega sredstva, ki bi moglo povzročiti protireakcijo, moramo reči, da se z neizprosno gotovostjo bliža komunistična povodenj zahodni in južni Evropi.

Ta zavest prodira med naše ljudstvo vedno bolj. Malodane vlada že splošno prepričanje, da „pridejo“ boljševiki. A to prepričanje ne izziva pri nas nobene bojzani, naš človek ne misli pri tem čisto nič, kako bo takrat z nami in z njim — s celo našo domovino. Zdi se mi, da vlada sedaj med našo družbo približno tako razpoloženje, kakor je vladalo v francoski družbi pred veliko revolucijo. Po salonih elegantnih lakozivih dam, med dvorskimi lakaji in v plemenitaških klubih se je govorilo z zanimanjem in z radovednim pričakovanjem o bližajoči se revoluciji. To je bilo nekaj modernega, pikantnega, zanimivega, revolucijo so pričakovali kakor interesanten dogodek, ki ima priti. Ni ga bilo preroškega pogleda, ki bi bil rekel: „Revolucija pride, toda ta revolucija bo posekala v enem dnevu na javnem trgu 10.000 glav teh plemenitašev, dam in lakajev.“

Tudi pri nas si predstavljajo prihod boljševikov zelo naivno. Vsakdo, komur se je vsled njegove narodne gorečnosti priogabila neznačajna politika entente, ki pusti naše kraje in vasi pod tujim jarmom, kder je doživel žalostne izkušnje s carino ali železnico, se je naveličal čitati nepréstano o ministrskih krizah, ne more dobiti primerne stanovanja, ali se je opekel pri računanju z valuto — zarenči: „Naj le pridejo boljševiki!“ Tako postaja pri nas boljševiško vse, a nikdo ne misli, kako bo, če res pridejo. Misli, da bodo pregnali Italijane čez Nadižo in Tarento, odvzeli Madžarjem onih devet vasi pri Monostru, nam podarili Gosposvetsko polje in Ziljsko dolino, a doma pa omehčali nekoliko trde glave raznih Pribičevičev, na radikalen način odpravili draginjo in navijanje cen, popravili vagonne in zvišali plače — pa že bo!

Slovence je vsak veliki dogodek našel nepripravljeni. Nepripravljeni smo bili na Napoleonovo francosko vojsko in na dogodke l. 1848. Koliko bolje bi te dogodke lahko izrabili, ako bi bili nanje bolje pripravljene! Nepripravljeni smo bili na vse faze razvoja avstrijske ustave, nepripravljeni na izbruh svetovne vojne in jako slabo pripravljene na razpad Avstrije. Ko bi bilo potreba že imeti vse organizirano, in poseči v razvoj, smo šele začeli iskati smernic!

Tako se bo zgodilo tudi s komunističnim gibanjem.

Eno najvažnejših vprašanj bi bilo, kako pod komunizmom ohraniti celoto in neodvisnost naroda? Zelo naivna predstava je, da bodo komunisti pod geslom „samoodločba narodov“ dali naši državi Koroško in Primorsko in ne vem kaj še. Beseda „samoodločba“ sama na sebi je nejasna fraza, ki se lahko razume zelo različno. Saj je že grof Cernin za časov blagopokojne Avstrije iznašel tri čisto različne definicije te besede, a bi jih lahko iznašel še trinajst. Nekaj jasnega pomeni tam, kjer je narod v svoji etnični sestavi in zavesti še odločen. V tem slučaju pomeni, da noben narod ne sme biti suženj drugega. Tako je to

menda razumel Wilson. Toda kaj tam, kjer etnična sestava ali narodna zavest še ni izrazita? Ali naj v iakem slučaju odloča ljudsko glasovanje? Gotovo je, da bi pri ljudskem glasovanju, ako se ne vrši pod našo upravo, izgubili celo Koroško, Prekmurje in ne vem kaj še vse. Ako bi sedaj našo celo Jugoslavijo dali pod tujo upravo in potem uvedli ljudsko glasovanje, kam hočejo pripadati posamezni deli, bi zadržali zelo presenetljive uspehe. Mi namreč še nismo narod v tem pomenu, kakor so narod Francozi ali Angleži, nego imamo samo sestavine, iz katerih lahko nastane narod.

Predstavimo si nekoliko fantastično sliko, da je v Italiji izbruhnila komunistična revolucija. Obenem so ruske rdeče armade udlele v Rumunijo in na Ogrsko in tam vpostavile vlado sovjetov. V takem slučaju bi tudi naša država ne mogla ostati nedotaknjena od tega gibanja, ki ima dovolj netiva v notranjosti in bi bilo podžigano od zunaj. Fantazirajmo dalje in si predstavimo, da je tudi v Beogradu prevzel vlado: „kmitet savjetov.“ Ka bi bilo v tem slučaju z našimi obmejnimi kraji? Madžarski boljševiki bi s sklicevanjem na pravo samoodločbe vkorakali v Banat in v Bačko. Najbrže tudi v Medmurje in v Prekmurje! Seveda bi to ne bilo nobeno pravo samoodločevanje, ker ljudje, ki nimajo še nobene narodne samozavesti, tudi ne morejo narodno samoodločevati, oziroma bi samoodločevali tako, kakor bi hoteli njihovi poprejšnji patroni, razni madžaroni in nemškutarji.

V Celovcu bi se n. pr. sestavil „savjet“ za Koroško, ki bi nastavljal, oziroma potrjeval komisarije in savjetnike po občinah. Razumljivo je, da bi ti komisariji bili nemškutarji, ker naš hribovski kmet, krščanski delavec, konservativni buržuji ne bo prišel do vloge v komunističnem gibanju. Lahko si predstavimo, kako bi odločili taki krajevni „savjeti“ po narodno mešanih krajih, kjer predstavlja slovensko ljudstvo konservativni življenj, ki bo potisnjen v ozadje. — Vsakdo prizna, da bi komunistični prevrat postavil našo severno mejo v zelo veliko nevarnost, toda, odgovarja se: „Zato pa dobimo Primorje!“ Tudi to je zelo dvomljivo.

Predstavimo si, da se sestavi „komitet sovjetov“ v Trstu za celo „Julijsko Benečijo.“ V tem odboru bodo zasedali večinoma tržaški italijanaši, njihova „rdeča garda“ bo obstojala iz tržaške družali, komisariji, katere bodo pošiljali na deželo, bodo istakito italijanaški. Povdariti je še treba, da so vsi Italijani, — niti skrajne stranke ne izvzomši — v nacionalnem oziru duševno bolni na neki hipermegalomaniji, nočejo nas videti, ne razumeti, vtepeno jim je bilo v glavo, da je vse laško in te hipnoze se ne morejo iznebiti. Res, da so socialisti in komunisti v tem oziru še najtreznejši, toda tudi oni gledajo skozi po-barvana očala, a v viru revolucije ne bodo imeli časa, da bi študirali narodna vprašanja. Jaz si nika-kor ne morem predstavljati, da bi ustanovitev „kmiteta savjetov“ v Trstu takoj prinesla našemu slovenskemu prebivalstvu narodno svobodo.

Komunistična revolucija bi torej nikakor takoj ne rešila našega narodnega in obmejnega vprašanja. Obratno. V marsikateri točki bi ga še bolj komplicirala. Priznajmo: Komunizem je na pohodu, računajmo z možnostjo, da zmaga, toda nikar ne glejmo na to prihodnost s staro buržujno lahkomišelnostjo. — Mislimo raje na naloge, pred katere bi nas ta razvoj postavil.

Nravna vzgoja Sokolov.

Sokol ima za sabo svojo preteklost. V začetku je bil od svojih ustanoviteljev pač zamisljen kot neke vrste narodna bojna organizacija. To je bila ideja Jahna med Nemci in Tyrša na Češkem. Vsled vladajočih razmer ji seveda ni bilo mogoče dati jasnega izraza niti v programu niti v postopanju. Takrat je bila doba državnega absolutizma, vsako društveno življenje je bilo silno ovirano in tudi še v prvi zari avstrijske ustave, ko se je snoval „Lirski Sokol“ je bila cela državna uprava prepojena absolutističnega duha. Moral je torej kazati bolj pohlevno barvo in na glašal je telovadbo kot šport in zabavo na neki bližje ne označeni narodni barvi, katero je izražala garibaldinska srajca veliko bolje, kakor pa pisani program in zunanje nastopanje društva. Prvi ljubljanski

ski Sokol je bil zelo mešana družba. Poleg konservativnih malomeščanov in na razne plači radikalneje navdahnjenih mladičev iz inteligence najdemo med njegovimi člani neznačajnega narodnega renegata dr. Vincenca Kljuna. Prvi predsednik mu je bil dr. Etbin Costa, mož po rodu Lah, po vzgoji Nemeč, po svetovnem naziranju — če hočete, da rabim vulgarni izraz — konservativni klerikalec najizrazitejše barve, ki je postal vodja slovenskih Kranjcev, ker radi svojega okrnelega konservativizma, odurne ošabnosti in majhnih zmognosti drugje ni mogel priti do veljave. Vendar je bilo v tej maloštevilni, drugače pisani družbi, tudi zelo mnogo narodnega idealizma, ki je našel najbujnejši izraz v razgrajanju po ljubljanskih gostilnah proti nemškutarjem in v nekaterih slavni

narodnih pretepih, kakor na Jančem in na Ježici. Vlada je pa prišla do prepričanja, da ni neobhodno potrebno, da bi nemškutarji izzivali Sokola in bili potem od njega tepeni, ter ga je razpustila. Ustanovil se je kmalu novi, pričel delati gnezda, preživeli vse faze narodnega razvoja do zleta na Teznu, ga ribaldinska srajca je bilo edino stalno in nepremeljivo na njem. V žalostni dobi narodnega zastoja je zastal tudi Sokol in garibaldinska srajca je prišla samo ob redkih prilikah na dan za posebne parade. Bili so časi, ko so glavni znaki njegovega življenja bile običajne predpustne maškerade, narodno delo mu je obstajalo v štafaži pri različnih narodnih prireditvah ali pri pogrebih slavni prakov. Prišla je zopet doba živahnejšega razvoja našega javnega življenja in poživljenje je prišlo tudi za Sokola. Prišlo ni iz njegove lastne notranje moči, bil je vedno neke vrste tuja rastlina v našem svetličnjaku, ki se je vzdrževala samo vsled posebno skrbnega negovanja vrtnarja. Znak garibaldinske srajce je bil našemu občinstvu tuj in nerazumljiv. Splošno narodno prerojenje je prišlo med naš narod potem krščansko socialnega gibanja, ki je naslo v Kreku genialnega voditelja. Gibanje je seglo med ljudstvo, začelo se je narodno izobraževalno delo po različnih društvi, mladina je zahrepenela po organizaciji, v kateri bi na temeju svojega svetovnega naziranja lahko gojila telovadni šport, se vadila v disciplini in si obenem vzgajala duha. Iz tega hrepenenja si je vsvarila „Orla“, ki se je naglo razrastel in postavil veliko število gnezd — najboljši znak, da je vzrastel iz potrebe in ima korenine. Sokol je medtem sameval in drvenel brez živahnega poleta. Pravzaprav ni vedel kaj bi in bil je nekaj, kar pa ni bilo mnogo. Ker je v njem delovala inteligenca, ki je študirala po nemških vseučiliščih in bila prežeta duha nemškega liberalizma, je zavladal ta duh tudi v Sokolu. Priznati moramo, da so bila nemška vseučilišča za nas velika nesreča in duh, ki se je širil z njih, je ubijal našo inteligenco in oviral naš narodni razvoj. Prvo je bilo: pomanjkanje vsake npravne podlage in celo npravnost zanikanje in smešenje vsake npravnosti. Brez npravne podlage pa sploh ni dela in življenja, torej tudi ne dela za narod. Drugo je bilo: liberalno naziranje v socialnem vprašanju, nazadnjaško in škodljivo koristim „malega človeka“, obrtnega in kmetškega proletarca, kakor je po ogromni večini slovenski narod. Tretje je: „antiklerikalno stališče“, namreč ona bornirana intoleranca napram ljudem drugega svetovnega naziranja, ki se je izražala v najbolj surovi in neumni obliki. Pod vplivom tega duha je odruvenelo vse in preživljali smo leta najtežjega narodnega zastoja. To mrtvilo je zadelo tudi Sokola. Garibaldinska srajca je romala v pomalane škrinje k avbam in ošpetijem odkoder je čisto izjemoma za paradokakšnemu prvaku zagledala za nekaj uric luč sveta. Z razvojem novega javnega življenja pod vplivom Krokovega socializma se je tudi na drugih straneh začelo živahnejše gibanje. V garibaldinski srajci je nastopil „Orla“, ki se sicer ni zavedal prvotnega pomena tega kroja, toda imel je pred sabo jasne cilje: telovadba in šport združena z npravno vzgojo in umstveno izobrazbo v okvirju katoliškega svetovnega naziranja. Sedaj se je začel zopet razgibavati tudi Sokol, garibaldinsko srajco je še imel, a drugega skoraj nič. Začel se je prerajati ter si ustvarjati cilje in program.

Samo predpustna maškerada enkratna leto je premalo, za interesantne narodne pretepe je redko prilika. Začel si je delati program delovanja in smer nice ciljev, razvila se je debata, ki je še nezaključena in najbrže tudi še ne bo tako kmalu in okvir programa, katerega so priredili na Teznu je samo neke vrste kompromisni koncept nazorov, ki so se tam trli med sabo. Iz njega je razvidno, da so v Sokolu različne struje, katerih vsaka bi hotela potegniti plico v svojo smer. Ena, menda zelo močna, hoče narediti iz Sokola organizacijo, ki bi kot pedant Orla imela za nalogo vzgajati člané npravno in kulturno, toda v svo bodomiselnem duhu — in obenem seveda tudi gojiti telesno vzgojo potom telovadbe. Vprašanje je samo, kako bo mogoče vzgajati člané npravno na podlagi onnega duha, katerega je naša inteligenca prinesla iz nemških vseučilišč. Vsa slabost napredne stranke je obstajala v pomanjkanju npravne podlage. Vsakdo bo priznal, da se je pod njen prapor zbiral najslabši del prebivalstva z deželo: vaški oderuhi, krčmarji in štacunarji, ki niso bili prijatelji strožje moralke, ter osebe, ki so bile od njih pokvarjene ali pa od njih

odvisne. Nizko stališče napredne inteligence je pa nesmrtno ožigosal rajniki Cankar. Vprašanje je samo, kako bo Sokol pravno vzgajal te ljudi? Moral bi se pač najprej sam otresti duha, ki je med nas zaplaval z nemških vseučilišč. V svojem programu si ne upa niti namigniti, kam hoče poseči s svojo pravno vzgojo. Zakaj ne omeni na primer alkoholizma, da bi slišali vsaj eno precizno besedo! Dalje si je v svoj program postavil „boj zoper klerikalizem“, z drugimi besedami zoper Slovensko ljudsko stranko. To je koncesija, katero je naredil drugi struji, namreč oni, ki bi hotela imeti v Sokolu organizirane agitatorje in po potrebi tudi strokovne pretepače za Jugoslovnsko demokratsko stranko. Tako so vzeli v svoj program eno točko iz Krekovega preporeda in drugo iz starega liberalizma. Obenem se hočejo vezbati telesno, torej gojiti telovadbo kot sport. O demokratizmu govore z besedami mnogo, v resnici so privzeli samo nekaj zu-

nanjih demokratskih površnosti. O socialnem vprašanju se izražajo tako megleno, da človek občuti samo zadrego pisateljev.

Garibaldinska srajca je ostala, ona srajca, ki je dičila že dr. Kljuna in dr. Costo, pa tudi Levstika in Jurčiča in toliko drugih tako različnih oseb, ostala je kot nerazumljeno in nerazumljivo znamenje narodnega bojevnictva, toda tezenski program nam ne pove o tej točki ničesar. Niti besedice o naši neodrešeni domovini ali o naših ogroženih mejah! Človek bi pričakoval, da bo taboristična pesem zaorila iz gri junakov, ki hodijo v garibaldinski srajci, a namesto tega obetajo samo, da bodo „pravno vzgajali“ in pobijali klerikalnega zmaja. Dolgo preteklost in zelo pisano ima za sabo „Sokol“, vse se je spreminjalo tekom teh desetletij, nespremenljiva je ostala samo njegova garibaldinska srajca, a ptiči niso razumeli in ne razumejo tega simbola.

Politični pregled.

Jugoslavija.

Regent Aleksander je odpotoval 4. t. m. preko Ljubljane v Pariz. Njegovo potovanje je v zvezi z jadranskim vprašanjem in našim nastopom napram polom Francije sklenjenim blokom: Madžarska, Rumunija in Poljska proti Rusiji (Jugoslavija se nikakor ne bo mogla postaviti na protirusko stališče). Regentovo potovanje se vrši inkognito. Regent se vrne v Beograd v soboto.

V zbornični seji 2. septembra je bilo na dnevnem redu glasovanje o zakonskem načrtu za volitve poslancev v konstituanto. Pri poimenskem glasovanju je glasovalo 166 poslancev in sicer za volilni zakon 143, proti 23. S tem je zakonski predlog končno veljavno sprejet ter dovršen.

Proti državnemu proračunu za 1. 1920-21, katerega je izdelal demokrat finančni minister Stojanovič in ki nezaljšano obremenjuje hrvatskega in slovenskega kmeta, je zavzel odklonilno stališče predvsem Jugoslovanski klub, kateremu se je priklopil tozadevno tudi Narodni klub in srbski radikalci. V očigled takemu mogočnemu nasprotstvu je odpotoval finančni minister Stojanovič v Sarajevo in Črnogoro. Finančnega ministra nadomestuje notranji minister Draškovič.

Narodno predstavništvo se je dvakrat bavilo z volitvijo predsednika, podpredsednikov in tajnikov zbornice. Seje so bile brez kvoruma ter preložene.

Začasni občinski svet v Beogradu obstoji iz radikalcev in demokratov. Zupan je radikalec, podzupan pa demokrat, dokler ne bo rešil državnih svet pritožbe komunistov.

Naše meje. Določitev mej med Avstrijo ter Jugoslavijo bo gotova do 1. novembra. Meje med Italijo in Jugoslavijo so odvisne od direktnih pogajanj med obema vladama, ki jih bosta vodila grof Storza in dr. Trumbić. Bolgarska vlada je že tudi pozvala našo, naj se čimprej imenuje komisija za določitev bolgarsko-jugoslovanskih mej.

Dr. Trumbić se mudi v Londonu, da se bo pogajal glede razdelitve avstro-ogrškega brodovja.

Arnavti se zopet zbirajo na levem bregu Bojane in v okolici Skaderskega jezera. Krog tega jezera jih je že baje zbranih 6000. Arnavte preskrbuje Italija z municijo in orožjem.

Jugoslovanska vlada zahteva od Avstrije izročitev vojnih krivcev iz vojaških in civilnih krogov ne oziraje se na njih sedanje državljanstvo. Isto zahtevo stavi na Avstrijo tudi Italija.

Italija.

Italija stoji pred boljševiško revolucijo. Od mesta do mesta se proglašajo splošna stavka delavstva. Delavci zasedajo tvornice po Trstu, Benetkah, Genovi, Milanu itd. z delavskimi odbori. Vlada ne izziva krvavih spopadov, se sicer zaveda nevarnosti položaja, a se čuti preslabotno, da bi nastopila nasilnim potom. Italijansko delavstvo so pobunili od Rusov plačani agenti.

D'Annunzio vrši predpriprave, da bi zasedel Sušak in še več hrvatskih občin v okolici reškega mesta.

Madžarska.

Po Madžarski hujska na vojno Horthy. Madžarska bo priredila ob jugoslovanski in avstrijski meji manevre.

Poljska.

Boji med poljsko in rusko vojsko so v teku. Kakih odločilnih bitk ni. Ostri boji so okrog utrdb Brest-Litovskega in severno od Lvova, kjer so boljševiki ustavili prodiranje Poljakov. Pri Buczaczu so se morali umakniti na desni breg Dnjestra. Ukrajinske čete prodirajo proti boljševikom v smeri Podhajce—Trembovka. Ukrajinci so zasedli Monasterzysko in Buczacz, sovjetske čete so se umaknile od Guile Lipe na Zloto Lipo. Na Krimu vsakdanji boji z obojestransko menjajočimi uspehi.

Litvinske čete so stopile v boj s Poljaki in začele prodirati proti poljski armadi v smeri na Grodno-Suwalki. Litvinske čete so potisnile Poljake nazaj, zajele bogat plen in ujetnike.

Pogajanja za mir med Rusijo in Poljsko se bodo vršila v Rigi.

Poljaki bodo postavili pri mirovnih pogajanjih sledeče predloge: 1. Poljaki sprejemajo lord Curzonovo mejo kot podlago za pogajanja za določitev mej, bodo pa z vso vnemo uveljavljali svoje zahteve po meji, ki poteka bolj proti vzhodu. 2. Raz-

orožitev prihaja šele tedaj v poštev, ko bo razorožila vsa Evropa. 3. Vojne odškodnine in povračila plačata stranki druga drugi. 4. Rusiji se dovoljuje, da trguje z Nemčijo po železniški progi Krajevo—Bialy-stok, izvzeto pa je orožje in strelivo. Železnica ostane pod poljskim nadzorstvom. 5. Samoodločba za male narode med Poljsko in Rusijo se zajamči in izvede. 6. Rusija mora vrniti vse imetje in vrednosti Poljakov, ki so se odvedle na Rusko za prejšnjih carističnih vlad.

Dnevne vesti.

Prihodnja številka „Straže“ na Malo Gospoj-nico zaradi praznika ne izide.

Stolni dekan Jožef Majcen †. V soboto ob 4. uri zjutraj je mirno v Gospodu zaspal Jožef Majcen, favantinski stolni dekan. Pokojnik je bil rojen dne 2. februarja 1860 in v duhovnika posvečen dne 20. jul. 1883. Služboval je kot kaplan v Rečici v Sav. dol. in kot korni vikar v Mariboru. L. 1889 je postal se pod knezoškofo Maksimilijanom dvorni kaplan, kojo službo je opravljal do leta 1901. Takrat je bil imenovan stolnim kanonikom in leta 1914 stolnim dekanom. Bil je skozinsko bog, plemenit značaj; neumorno delaven in vztrajen v svojem pokliu je vestno vršil te žavne posle svoje službe. Da bi zadovoljil svoje predstojnike, odpovedal se je svojčas vsem udobnostim, da ne rečemo svoje prostosti. Kelih bridkosti tudi njemu ni izostal; nosil je te bridkosti, povzročene vsled nevhvaležnosti tega sveta, mirno in potrpežljivo. Vendar je to izpodkopalo njegovo zdravje — zadela ga je pred leti kap. Ozdravel je sicer, pa le nepopolnoma; napornega duševnega dela ni mogel več opravljati, tudi maševati zadnji čas ni mogel več, dasiravno je še bil pokonci. Zadnje dni so mu odpovedali telesni organi, srce je slabelo in v soboto zjutraj je zastalo za vedno. Ljubeznjivemu pokojniku-trpinu bodi ohranjen trajen spomin, njegovi duši pa sveti večna luč! N. v m. p.!

V St. Ilj! Se enkrat vabimo na veliko prireditvev, ki se vrši na praznik prihodnje sredo, dne 8. septembra v St. Ilju v Slov. goricah. Posebni vlak vozi ob ¼10. uri dopoldne, mešanec oa ob ¼2. uri popoldne z glavnega kolodvora. Izkaznice za polovično vožnjo se dobijo do torika zvečer v prodajalni Cirilove tiskarne. Ker je po dohodu vlaka v St. Ilju ob 10. uri oficialni slovesni sprejem in obhod z godbo na čelu, prosimo, da se vsak kdor more, pelje v St. Ilj že s posebnim vlakom. — Iz St. Ilja vozita zvečer 2 vlaka proti Mariboru.

Zbirališče za Orle in Orlice ter druge udeležence iz Maribora in okolice, ki se udeležijo slavnosti v St. Ilju 8. septembra, je isti dan zjutraj ob ¼9. uri pred Cirilovo tiskarno v Mariboru. Prosimo točne udeležbe. Posebni vlak odhaja ob ¼10. uri z glavnega kolodvora.

Posebni vlak v St. Ilj dne 8. septembra odhaja natančno ob 9.47, vrača se pa iz St. Ilja točno ob 22.45 zvečer. — Polovična vozna cena velja samo za III. razred za vse osebne vlake po Sloveniji in za posebni vlak. Na vstopni postaji si mora vsak udeleženec kupiti celo vozno karto, katero pa v St. Ilju ne sme oddati, ampak velja tudi za vožnjo nazaj do vstopne postaje. Izkaznico, ki jo dobi vsakdo do torika zvečer v prodajalni Cirilove tiskarne, mora dati pri blagajni vstopne postaje žigosati, sicer ni veljavna. Otroci nad štiri leta stari plačajo kakor odrasli. Vse te ugodnosti veljajo samo za 7., 8. in 9. september. — Dne 8. septembra bo od 9. ure zjutraj v Mariboru (glavni kolodvor) član slav. odbora oddajal izkaznice za polovično vožnjo osebam, ki si še nakaznice poprej niso nabavile.

Jugoslovanski klub in državni proračun. Veliko se je že pisalo o našem novem državnem proračunu, dr. Korošcu itd. Sedaj je Jugoslovanski klub rešil celo proračunsko zadevo tako, da se ne bo mogel v nas zaletavati nobeden politični nasprotnik. Jugoslovanski klub je sklenil, da ne sprejme sedanjega proračuna, ker je ta usiljen in bi krivično privil z davčnim vijakom ravno slovensko ter hrvaško kmetško ljudstvo. V imenu Jugoslovanskega kluba je izjavil v finančnemu odboru poslanec Vesenjnik, da bo sprejel Jugoslovanski klub državni proračun le tedaj, ako se spremeni v smislu resolucij, ki jih je sklenila Jugoslovanska kmetška zveza ob priliki orlovskega tabora in na svojih zborovanjih. Ker je Jugoslovanski klub nastopal tako odločno, je izjavil in obljubil ministrski predsednik dr. Vesnič, da pride državni proračun pred parlament. S tem uspehom Jugoslovanskega kluba je zavrnjena vsaka tozadevna kriti-

ka o dr. Korošču. Kako bo odločilo o državnem proračunu Narodno predstavništvo, tako pa bo!

Razpis volitev. Narodno predstavništvo je sprejelo volilni zakon. Sprejetju volilnega zakona bo sledil takoj razpis volitev za 28. november.

Lep uspeh poslanca dr. Hohnjeca. Poslanec dr. Hohnjec je vložil protest na vojno ministristvo radi nerodno razpisanega popisa živine in vozov od strani vojaške oblasti. Ministrski svet je sedaj sklenil, da se ustavi v celi državi popisovanje živine in vozil.

Mojster v časnarskih racah je postal „Tabor.“ Dan na dan prinaša ta list v stolpičih in na vratih mariborske tiskarne pretresljive svetovne izmišljotine, kakor: Nova svetovna vojna, Rusi v Lvovu itd. Gospodje okrog „Tabora“ streljajo te lažnjive bombe po Mariboru kot nekako reklamo za svoj list, pa se zelo motijo. Mi se pa ne čudimo racam marib. „Tabora“, saj vemo, da se take vesti prekuhavajo v „akademski“ glavi in bukajo v svet izpod peresa križanega ognjčarja.

„Tabor“ priznava v svoji notici: „Politična fakinaža“, da je bilo korito pokojnega „Delavca“ že tako umazano, da so ga sami razbili in si stesali novega — „Tabor.“ To novo liberalno duševno korito — „Tabor“ — zagotavlja politično dostojnost, vendar ta obet je zopet samo že znana liberalna farbarija. Verjeli bi v preobrat dostojnosti korita „Tabor“, ako bi se bili tudi izpremenili njegovi duševni zalagatelji, ker je pa tozadevno ostalo isto kot pri prisiljeno razbitem koritu „Delavca“, bo obveljalo tudi za „Tabor“ — kar mačka rodi, miši lovi. Volitve bodo razbile tudi korito „Tabora“, o tem smo uverjeni vsi.

„Navzoča udeležba.“ „Tabor“ je v številki 7 z dne 3. t. m. skušal odgovoriti na članek „Račun“ — „Straža“ 1. 9. 1920. Med drugim pravi, da naše številke niso bile resnične in da je vse samo „navidez natančno.“ Številke, kakor smo jih bili navedli, vzdržujemo in jih bomo vzdrževali z vso resnostjo. Ne trdimo sicer, da ravno ni mogoče zmanjšanja ali povečanja kjersibodi v svoti od 1 do 10, bodi celo do 20, a s tem ne utrpri reč nikakšne spremembe. Neurejene kakor so bile vrste in korakanje pri sokolskem sprevodu po mestu, je bilo težko, da se ne bi bil v štel kak posameznik v sprevodu, drugod pa zopet kateri več zabeležil. Za udeležence in število telovadcev na Teznu pa navajamo nadaljne stvarne dokaze: Svota udeležencev na tribunah — 18.000 jih navaja „Tabor“ — je ravno trikrat povečana in docela nemogoča. To bomo pač dobro vedeli, ker so tribune bile naše delo in torej vemo natančno, kakšen načrt da smo imeli. Tribun je bilo osem, prostora na njih za 6634 oseb in sicer 2220 sedežev (na šestih tribunah) ter 4414 stojišč (na dveh tribunah). To pa je takrat, če so vsi prostori do zadnjega napolnjeni, česar pa vi ne morete trditi, ker so ljudje na stojiščih večinoma sedeli, kar zavzame najmanj dvakrat toliko prostora. Vpoštevamo pa pri tem, da ste imeli gledalce tudi na I. prostoru za godbo in na dopolnilnih sedežih na dveh tribunah. Kljub temu pa gledalci na tribunah števila 6634 oseb niso mogli prekoračiti in je številka 18.000 trikratna potvorba. Gledalcev na sedežih na telovadnem prostoru je moglo biti v najboljšem slučaju 2304, na stojiščih okoli telovadišča pa 5760. Računali smo pri tem tri osebe na 1 meter, torej jako nalačeno — pri sedežih dve vrsti, pri stojiščih pet. Ena stran telovadišča pa je merila nekako 96 m. Dozdanja svota gledalcev nam da šesteta natančno 14.698 oseb. Ako vštujemo k temu še vaših „5000 na one, ki se vžitka telovadbe niso udeležili“, dobimo končno svoto 19.698. Mi pa smo navedli gledalcev 22—25.000, dasi vemo, da odgovarja svota 22 tisoč z vsem sokolstvom vred popolnoma dejanskemu položaju. Glede števila telovadcev pa primite raje se be in svoje pristaše, ki jih tudi cenite enako kakor mi. („Tabor“ 31. m. m.: preko 1200, „Jutro“ 31. m. m.: 1184 telovadcev.) Kaj da ste povečali ta števila čez sedem dni kar na svojo roko na 1600, kar vam zopet dokažemo, da je bilo nemogoče! Prav dobro vemo, da je bilo telovadišče pripravljeno za 1600 telovadcev (1600 belo pobeljenih kamnov — 40 v kvadratu — je bilo položenih), ki pa je ostalo precej praznega, kar je mogel vsak videti, ki je gledal z odprtimi očmi. Če se je udeleževal poročevalec „Tabora“ morda drugih „vžitkov“ in ne onih telovadbe, za to naše številke še ne morejo biti napačne. Stelo nas je pa ponovno več na večih krajih in vsi smo se ujemale Edino glede števila telovadcev in telovadkinj pri zadnji točki (8.) vam pustimo prošlo roko — vaje so bile namreč nevidne. Za temo in mrak imajo ustvarjene oči samo razne nočne ptice in živali, mi pa tega daru nismo deležni. Torej mora biti že po vašem. Končno, kar se tiče vašega in našega zadovoljstva „z navzočnostjo udeležbe“, vam iz srca radi priznavamo, da smo mi zadovoljni še tembolj „z navzočnostjo udeležbe“, ki je bila izredno lepa. — Vaša „navzoča udeležba.“

Dr. Zerjav—Paskolo. Znani dunajski romar italijanaš Paskolo se javno hvalisa po okolici, da mu je svojčas pokrajinski paša dr. Zerjav telefoniral v blaženi nemščini: „Er soll nur für die Demokraten agitieren!“ Eden najzagrizenejših obmejnih dunajskih romarjev in sedaj liberalni agitator — dober tek narodnost demokratske jugoslovanske soli!

Popravek. V zadnji „Straži“ nam je v notici o g. Pfeiferju potvoril tiskovni skrat 400.000 K za papir za „Marburgarico“ v 40.000 K. Pravilno in resnično je, da je opeharil g. Pfeifer mariborski mestni magistrat v svrhu nabave papirja za švabski list v Jugoslaviji za 400.000 K (štiritisoč K). Toliko, da ne bomo pisali neresnice.

Velika korupcija. Državna novčevalnica za živilo in mast v Ljubljani je dobila izključno pravico

nakupovati živino, posebno teleta v Prekmurju. Državna vnovčevalnica je odstopila nakup v Prekmurju ljubljanskemu velebarantaču Predoviču, ki je velik demokrat pred Bogom in ljudmi. Predovič je znan posebno, da je ob času volitev v Ljubljani in sploh na Kranjskem vozil na svojih svinjskih vozovih volilce za liberalno stranko na volišeča. Temu glavnemu stebri liberalne stranke v Ljubljani in mnogokratnemu milijonarju-izvoznicarju je slavna „nepriistranska“ državna (!?) vnovčevalnica za živino in mast poverila častno nalogo, da edino on od naših Prekmurcev kupuje teleta in prašiče. Predovič kupuje v Prekmurju teleta 8–10 K kg žive teže, ponuja in prodaja jih kar telegrafično in telefonično po 30 K, torej z malenkostnim dobičkom 20–22 K pri kilogramu. Slavni naši verižniški uradi seveda tega ne vidijo. Mariborskim, ptujskim in ljutomerskim mesarjem pa nakupanje v Prekmurju za potrebnosti našega prebivalstva ni dovoljeno. Skandal je, da celo državna institucija, kakor je ravno vnovčevalnica v Ljubljani, oddaja ravno vojnemu dobičkarju-milijonarju Predoviču nakup živine v Prekmurju. Od deželne vlade zahtevamo z vso energijo, da pokliče krivice na odgovor, jih ostro kaznuje ter Predoviču in njegovim ljudem pri vnovčevalnici odvzame pravico nakupovanja živine v Prekmurju. — Radi verižniškega postopanja faktorjev pri vnovčevalnici je vse ljudstvo v Prekmurju silno razburjeno. Bati se je ostrih nastopov.

Cemu so žandarji na svetu? Po mnenju socialistov in komunistov so žandarji najbolj nepotrebni ljudje na svetu. Vedno mora biti kriv žandar, nikdar kdo drug. Nikdar in nikjer jih ni potreba, vsa nesreča izvira vedno samo iz njihove navzočnosti. Sedaj se je pa zgodil v Zagrebu sledeči slučaj: V Zagrebu so se razdelili komunisti med sabo na dve stranki: na „najhujše“ in na „še hujše“. „Se hujših“ je bilo več, kakor pa „najhujših“ in radi tega so imeli oni prav, kajti prav imajo vedno oni, kjer je naj večja druhal. Ko so zmagali z glasovanjem, so pa „še hujši“ komunisti hoteli vzeti „najhujših“ kot bojni plen strankino blagajno in časniki. Toda „najhujši“ so stali na stališču, da se sme tudi v komunističnem družabnem redu zaklepati blagajna pred tovariši „še hujšimi“, torej so jo res zaklenili. „Se hujši“ so pa poklicali žandarje zoper „najhujše“ da bi uporabili silo. Torej prav kakor delajo buržoazijci. Žandarji se res postavijo za komuniste in hočejo vzeti blagajno. Sedaj pa pridejo „najhujši“ z izgovorom, da je blagajna last cele politične stranke, ne pa ene same organizacije. Sedaj je pa posegla vmes vlada in zaplenila celo blagajno, ker po hrvaški postavi politične stranke ne smejo imeti blagajne.

Se enkrat vzor obmejnega JDS šolnika. V št. 67 našega lista smo poročali, da je naš učitelj in bivši gerent Mirko Vauda pri izplačevanju vojne podpore mnogo strank oškodoval. Nikomur nečemo delati krivice, zato to poročilo sami radi v toliko popravimo, da je treba mesto številke 744 postaviti številko 564 in mesto 294 pa 195,20; pripomnimo pa, da je glasom sodnijskih aktov do zdaj priglasih nad 20 oškodovanih strank; med temi so: Peklar Juljana, Dragučova 900 K 16v; Mulec Neža, posest., Dragučova 62 K; Mikič Marija 832 K; Znidarko Roza, Sv. Marjeta 100 K; Horvat Marija, vin. v Vosku 30 K 50v; Gradišnik Marija, pos. Pernica 368 K; Kurnik Elizabeta, pos., Vosek 564 K; Markl Franciška, vin. v Vosku 64 K 80 v; Pavalec Juljana, pos., Vosek 49 K 60 v; Lorber Jožef, pos. sin, Mučna 75 K 50 v; Ceh Ivana, vin. Vosek 195 K 20 v; Caf Marija, vin., Partinje 585 K 60 v; Zohar Antonija, vin., Grušova 99 K 20 v; Kolečnik Magdalena, Dragučova 73 K 60 v; Staner Marija, vin., Grušova 99 K 20 v; Kren Juljana, vin., Grušova 56 K 20 v; Meglič Rozalija, vin., Pernica 49 K 60 v; Horvat Marija, pos. hči, Grušova 20 K 70 v; Wagner Juljana, najem. Grušova 248 K. Ako so te številke izmišljene, zakaj Vauda ne toži radi izsiljevanja, ako so pa dejstvene in prave, zakaj ne oškoduje prizadetih strank in ne izplača zaostalih svot? Vprašamo državno pravdnništvo, politično in šolsko oblast, ali so dolžne oškodovane stranke vso škodo trpeti? Od verodostojne strani smo zvedeli, da je Mirko Vauda obljubil strankam napravljeni škodo poravnati in da je le na podlagi te njegove izjave in obljube, da odide od Sv. Marjete, državno pravdnništvo nadaljno sodnijsko postopanje proti njemu ustavilo. Do danes je M. Vauda še le samo oni stranki, Stefanu Krajncu na Pernici, zaostalo svoto nekaj nad 2000 K izplačal. Smo radovedni, kako bo odila javnost, ko bomo v kratkem objavili nove oškodovane stranke, ki še do sedaj niso bile priglasihe! Očeno od tega pripomnimo, da ko smo brali v „Kmejskem listu“ dopis „Sv. Marjeta ob Pesnici“ smo se ehotno spomnili, da so že naši pradedi, ki pa niso bili sami cigani, pravili: „Kdor ima maslo na glavi, aj ne hodi na solnce.“ Ako se nas bo predrzno izivalo, bomo še vedeli kako zanimivo resnice poročati. V kratkem bomo pojasnili pomen 4, pa tudi 7. in 8. ožje zapovedi!

Ljutomerski „Freiwillige Feuerwehr“ je razpuščila vlada.

Vprašanje na pošto ravnateljstvo v Ljubljani. Pri Sv. Marjeti ob Pesnici dobivamo samo trikrat na dan pošto, dasi je bila prej od nekdaj dvakratna in sakdanja poštna zveza. Pri tej redki pošti pa na našo pošto ni nobenega reda. V poštnem lokalu, ki je dočen samo za uradnika, oziroma uradnico, nešteto rat kar mrgoli nepoklicanih uradnikov, to je ljudi, nimajo v poštnem lokalu ničesar opraviti in ki niso pravice za ekspedicijo pošte; ti ljudje poljubno skajo po poštnih pošiljkih. Zgodi se tudi, da po 3–6 dni ni videti poštnega uradnika, oziroma uradnice; med tem časom opravljajo nepoklicani faktorji,

in sicer vselej le ženske, zdaj ena, zdaj druga, celo pošto. Kje je tu uradna tajnost? In kam naj gremo na pošto s svojimi odposiljatkami ob dnevih, ko je ta pošta ves ljubi dan zaprta? Poštno ravnateljstvo, odgovori nam!

Pod plaščem krščanske ljubezni. — Neki pokrajinski listič je prinesel notico pod naslovom: „Odkod slaba moka?“ — V nji piše, da se je vršila v Ljubljani zanimiva obravnava. Obtožen je bil neki veletržec, da je prodajal cele vagone pšenice, kateri je bilo primešane nad eno tretjino grahorce. Moka je bila seveda skrajno slaba, skoraj nevjuzna, zdravlju škodljiva. Imena dotičnega trgovca listič ne pove, čeprav je stal pred ljubljansko poroto in so vsi ljubljanski listi pisali o tej obravnavi. Toda mož se slučajno imenuje Knez, ne pa na primer Poljak, in dotični Knez je predsednik ljubljanske trgovske zbornice in velik prvak demokratske stranke, iste stranke, kakor list. Radi tega je treba ogručiti njegovo ime s plaščem krščanske ljubezni.

Iz Celja in okolice. Samostojneže v našem okraju vodijo stotnik Sancin iz Buzeta, kozliček - birt Kamenšek iz Dobrne in sladkomili razpečevalec koruze Drofenik. Prvi je bil učitelj za kmetijstvo v Istri, a je bil rajši oficir v stari Avstriji, kakor da bi spomladi l. 1918, ko je bil oproščen vojaške službe, šel domu v Istro in pomagal bednim istrskim našim kmetom. Ljubezen do Avstrije, za katero je na Spodnjem Štajerskem vodil revizicije, je bila večja kot ljubezen do kmetijskega ljudstva. G. Sancin pa tudi ni pozabil na revno Istro. Pošiljal je doli koruzo in fižol, zaslužil sam in njegovi sinovi lepe tisočake. Fižol so morali plačevati Sancinim sinom kmetje po Istri po 8–10 K kg, a štajerski kmet je dobil zanj 20–40 v. Lepa ljubezen do kmeta! G. Sancin je pač edina primerna oseba za vodstvo kmetijskega stanu. On je posebno sposoben za voditelja Samostojnežev, ker je že od nekdaj strasten liberallec in ima v Celju le v oseh Spindler in Lesničar vredne drugove. Ker na svoje shode ne dobi dovolj kmetov, zato je zadovoljen, da imajo na istih, kakor n. pr. v St. Janžu večino komunisti, kateri zabavljajo čez Jugoslavijo, čez naše stremljenje za osvoboditev Primorskega, a on mirno posluša, ker že davno ne pozna ničesar drugega, kot liberalizem in svoj žep. Drugi voditelj Kamenšek je bil obsojen radi navijanja cen. v Gradcu pa celo v večmesečno ječo, kakor je svoj čas poročal njegov list „Slovenski Narod“; tudi sposoben za voditelja Samostojnežev. Sladkomili Drofenik bi rad splezal potom Samostojne kvišku. On je v prvi vrsti prekupec, kmeta rabi, da ga odira, pravo ljubezen do kmeta je pokazal, ko je povzročil propad kmetijskega društva v St. Juriju. Srečen je celjski okraj, ki ima take voditelje!

Griža. V celjski okolici in proti Zidanem mostu hudo razsaja griža z že več smrtnimi slučaji.

Sprejem gojencev v državno moško učiteljske v Mariboru v šolskem letu 1920–1921 se vrši za tiste, ki hočejo nanovo vstopiti in za tiste, ki imajo položiti ponavljalni ali dopolnilni izpit, dne 16. septembra od 10. do 12. ure dopoldne. Gojenci, kateri so že bili lani na tukajšnjem zavodu, se priglasijo dne 18. t. m. od 10. do 12. ure.

Železniška zveza Rogatec–Krapina. Železniško ministrstvo je dovolilo zagrebški družbi „Pruga“ da izvrši predpriprave za dokončanje zveze Rogatec–Krapina.

Izrečani porotniki. Za jesensko porotno zasedanje mariborskega porotnega sodišča so bili izrečani sledeči porotniki: Josip Zelenik, gerent v Levancih pri Ptuj; Vid Donaj, posestnik in župan v Moškajcih; Janez Peteršič, trgovec, Ptuj; Franc Kočevar, trgovec, Središče; Jožef Mulej, gostilničar, Ruše; Ignacij Vindiš, posestnik, Zgornji Breg; Kaj. Murko, trgovec, Ptuj; Janez Peršak, posestnik, Iljaševci; Hinko Pogačnik, tovarnar, Ruše; Franc Napast, posestnik in župan, Pleterje; Franc Fras, posestnik, Dobrenje; Franc Čeh, veleposestnik, Destinčič; Franc Lorber, posestnik, Jurski dol; Franc Derinkovič, posestnik, Pristava pri Ptuj; Anton Sulek, posestnik in gostilničar, Grabe; Emerik Mravljak, trgovec in posestnik, Vuzenica; Jurij Milošič, posestnik, Slatina; Jurij Skrbinšek, posestnik, Zg. Hajdin; Miha Petrovič, posestnik, Spodnji Breg pri Ptuj; Andrej Lešnik, posestnik, Spodnje Radvanje; F. Pavlinič, posestnik, Loperšice pri Ormožu; F. Zemljič, posestnik, Muršček-Zasadi; Alojzij Pinter, trg., Slov. Bistrica; Jožef Fidler, gozdar, Slivnica, Maribor; Franc Čeh, posestnik in župan, Golinci, Ptuj; Anton Zemljič, posestnik, Radinci; Jožef Skoliber, posestnik, Stanovno, Ormož; Dominik Ramuta, pos., Sv. Martin pri Vurbergu; Stefan Ekart, posestnik, Spodnje Jablane; Alojzij Jerič, posestnik, Počehova; Filip Horvat, posestnik in gostilničar, Ormož; Jožef Breznik, posestnik, Kog; Jožef Hausman, posestnik, Hrastje-Mota; Mihael Muštata, posestnik, Župečja vas; Alojzij Falež, posestnik, Rače; Mihael Neudauer, posestnik, Zitec. Nadomestni porotniki: Fran Nerat, orožniški stražmojster v pokoju, Josip Marčič, čevljarski mojster, Jakob Sivko, posestnik, D. Gselman, gostilničar, Aleksander Mydlil, trgovec, Franc Ogorevc, orožniški stražmojster v pokoju, Anton Bayer, bančni ravnatelj, Anton Turk, posestnik, Franc Schell, ključavničarski mojster, vsi v Mariboru.

Mariborske porotne razprave se pričnejo 20. t. m. in bodo trajale samo dva dni. Razprava 20. t. m. se bo vršila proti Antonu Pintarju ter Alojziju Hrenu radi fatvine, 22. t. m. pa proti Jakobu Gabrovcu radi goljufije in A. Tementu radi težke telesne poškodbe.

Društvo slovenskih absolventov kmetijskih šol v Ljubljani (Tivoli) misli prirediti v dneh 2. do 3. o-

ktobra t. l. poučni izlet na kmetijske Sole v St. Jurju, Maribor in Velikovec. — Člani in oni ki mislijo še pristopiti k društvu naj prijavijo svojo soudeležbo najkasneje do 19. t. m. na naslov društva. Polovična voznja je zasigurana!

Za invalide. Invalidi, kateri se morajo po nujnih opravkih voziti po železnicah v naši državi, dobe legitimacije za brezplačno vožnjo po železnicah. Invalidi, kateri žele dobiti legitimacije, naj pošljejo tozadevne podatke kot krstni in domovinski list, z dnji nadpregledni izvid in svojo sliko zvezi invalidov v kateri so včlanjeni.

Tobačna trafika v St. Juriju ob Pesnici št. 3 je razpisana potom javnega natečaja do 30. septembra 1920. Enoletni kosmat dobiček je znašal 11.691 K 73 v. Položiti se mora, predno se ponudba izroči, 1000 K jamščine.

Iz Koroške.

Plebiscitna komisija na Koroškem objavlja, da se je ustanovilo plebiscitno sodišče iz pet članov. Predsednik je Anglež, jugoslovanski ter avstrijski član posedata samo posvetovalno pravico. Pred to sodišče pridejo vsi plebiscitni pogreški in nepravilnosti. Sodišče razpolaga z denarnimi kaznimi, z zaporom do treh mesecev in z izključitvijo iz plebiscitnega ozemlja.

Koroška plebiscitna komisija razglašala, da bodo šteli in pregledovali glasove okrajni sveti v prisotnosti jugoslovanskega ter avstrijskega zastopnika. Izid plebiscita bo razglasila komisija in ga določila po večini glasov v celoti vsake cone.

Iz Koroške. Gospodje okrog „Domovine“, ki še nikogar niso pridobili na Koroškem za Jugoslavijo, očitajo, da delujejo pri nas v katoliškem smislu nezmožni ljudje. Ni vredno sicer se preprekati s tem lističem, katerega čitajo pri nas večinoma Nekorščici, toda opomnimo le, da so duhovniki in narodnjaki že od nekdaj na podlagi krščanskih načel delali za narod in mu tako ohranili slovensko govorico, ko se dopisniku „Domovine“ še sanjalo ni koliko žrtev in truda je stalo narodno delo. Ta „revolver-žurnal“ pa kateremu so tukajšnje razmere španska vas, očita v svoji zlobnosti ali nevednosti, da je vse izgubilo glavo, ko se je meja odprla. To je laž, ravno nasprotno je res. Probujeno slovensko ljudstvo, ki zaupa v svojo moč, je iz lastnega nagiba dalo duška svojemu ogorčenju proti stoletnim zatiralcem. Iz lastne iniciative je ljudstvo samo zahtevalo, naj ostane demarkacijska črta, ne pa kot piše „Domovina“, na prigovarjanje gotovih voditeljev, ki so menda izgubili glavo, kakor se je napačno informiral dopisnik imenovanega liberalnega lista. Odkar je trajala borba proti germanizmu, smo delovali vedno v enem smislu, da s pomočjo krščanskega nazora ohranimo ljudstvo narodno in verno; imeli smo vedno trdne smeri in jih nismo nikoli izpreminjali. Drugih smeri in ciljev v dosego tega namena nismo poznali. In ta doslednost nas bo brez vseh liberalnih krivičnih napadov vseeno privedla do ugodnega uspeha plebiscita. Kdo pa je prinesel prej alarmno notico kakor „Domovina“, ki je najprej priobčila, da je demarkacijska črta odpravljena, kar še danes ni resnica in tudi ne bo? Ravno ta list je povzročil vrtočlavo in zmedo, pa ne pri Koroščih! Sicer je pa res, kar trdi dopisnik: resnično dobra stvar zmaga vedno in bo tudi sedaj, čeravno nezmožni ljudje priobčujejo take tendenčne dopise. — Koroški Slovenec.

Mariborske vesti.

Javnosti.

Na razna obrekovanja in natolcevanja neodgovornih elementov ugotavljam sledeče:

1. Za okrasitev mesta in rotovža, kakor sploh za prireditve ob priliki orlovskega tabora v Mariboru ni plačala mestna blagajna na račun mesta niti vinarja. Celo delo je prevzel orlovski pripravljalni odbor, kateri je kril tudi vse stroške.

2. V svesti si, da mora na magistratu veljati jednaka mera za vse, sem ugodil vsem prošnjam sokolskega zletnega odbora. Odpustil se je Sokolom mestni veselilni davek, dale so se Sokolom na razpolago vse zastave, kakor tudi drogi, ki so bili za bito na raznih krajih v mestna tla, opremil se je v odvod na veselilnem prostoru na Teznu itd.

3. Ugotavljam, da je orlovski pripravljalni odbor najprej pismeno, potem pa tudi po odposlancih, povabil mestni magistrat k svojim prireditvam in mu izročil natančen program; sokolski zletni odbor magistrata sploh ni povabil in mu tudi ni vpsal programa.

4. Prepuščam sodbo javnosti, da li sem postal netaktno, ker nisem pozdravil ministrov, o katerih prihodu nisem bil obveščen.

5. O kakem „masreglovanju“ mi ni ničesar znano. Vsekakor pa moj zagovor, ako bo potreben, ne bo težak.

V Mariboru, 4. septembra 1920.

Dr. Josip Leskovar,
vladni komisar za mesto Maribor.

Mariborski liberalci se hudujejo nad vladnim komisarjem dr. Leskovarjem, ker ni pozdravil na sokolskem zletu prisotne ministre in začasnega predsednika narodnega predstavnštva. Mislimo, da bi se bil vsak vladni komisar lepo zahvalil za tako čast po-

zdrava, ako bi bil moral čakati v fraku in cilindru cele tri dolge ure, da bi bila blagovolila demokratska ministrska gospoda prikorakati na Glavni trg pred rotovž. Ministri izletniki, ki zakasnijo svoj tiskano napovedan pojav za tri dolge ure, se pač ne morejo čutiti užaljene, ako bi preminula sicer poslušnemu g. vladnemu komisariju potrpežljivost. Gospoda ministra demokrata Kukovec in Rafajlovič sta bila pač neoficijelna izletnika, ki si lahko privošči zletno zamudo treh ur, kot zletnika pa tudi ne smeta reflektirati na pozdrav. Zastopniki vlade morajo poznati točnost, zletniki so pa le gostje, če tudi so ministri, katere se pozdravi le kot goste in gospoda ministra sta bila le gosta gospodov demokratov, ki so ju pozdravljali veliko več nego sta zaslužila kot prostovoljna zletnika.

Netaktnost Sokolov. Gospod vladni komisar dr. Leskovar ugotavlja v drugi točki svoje izjave, da iste dobrote kot jih je podelil magistrat Orlom, so jih postali deležni v enotni meri tudi Sokoli. Po dovršeni orlovski slavnosti se je zahvalil orlovski odbor gosp. komisariju, da je podpiral slavje po svojih močeh; Sokoli pa, po družabnih pojmi samoumevne zahvale blatijo g. komisarja po „dostojnem“ koritu svojega „Tabora“. Iz tega fakta zopet odseva netaktnost Sokolov, ki se tako radi ponašajo s svojo viteško fineso.

Discipliniran in suspendiran. Liberalno časopisje si je izmislilo nekaj o discipliniranju g. vladnega komisarja dr. Leskovarja, ker ni pozdravil gosp. ministrov demokratov sokolskih izletnikov. O discipliniranju se je izjavil sam g. vladni komisar. Slavnici socijalistični „Naprej“ pa menda ni razumel liberalne race o discipliniranju in je objavil: G. vladni komisar dr. Leskovar je že „suspendiran“. Prišel bo še „Rdeči prapor“, ki bo morda objavil: G. vladni komisar — obešen!

Voglar in nesklepčnost našega parlamenta. Na veliko začudenje smo včeraj konstatirali, da „slavni“ demokratski poslanec g. Voglar že zopet voglari po Mariboru, mesto da bi bil v Beogradu, kjer je parlament nesklepčen. Saj Voglar za drugo itak ni, pa

vsaj za sklepnost v predstavnstvu bi že lahko skrbel. To je že preveč umazano, samo dijete pobirati, potem pa nazaj v Maribor v „veletočno“ Kodermanovo družbo.

Mariborski Nemci so vložili na pokrajnisko vlado v Ljubljani prošajo, da jim ta dovoli nemške paralele na mariborski gimnaziji. Ljubljanska vlada je to nemško prošnjo zavrnila z utemeljitvijo, da zadostuje za dijake nemške narodnosti realna gimnazija z nemškim učnim jezikom v Ljubljani. Absolventi realne gimnazije se lahko vpišejo tudi na vseh tehniških visokih šolah, zahtevam nemškega prebivalstva je torej zadoščeno.

Dirkalsko društvo v Mariboru priredi dne 25. in 26. septembra t. l. jesensko konjsko dirko na Teznu, za katero so določeni dobitki v znesku 36.000 K.

Umrla je gospa Rozina Strausgitl, trgovčeva soproga iz Boveca na Goriškem. Njen pogreb se bo vršil v torek, dne 7. t. m., ob 4. uri popoldne. Blag ji spomin!

Dopisi.

Oven. Večni ženin nadzornik Koropec si je v bil v glavo, da mora na našo šolo priti za nadučitelja Sokol Lukman, kateri je kot oženjen učitelj preveč ljubil tovarišico učiteljico, ki je bila kazenskim potom predstavljena v Mursko Soboto, da mu da priliko, da jo more hoditi tje tolažit, ker je iz Šoštanjja predaleč. Povemo nadzorniku Koropecu, naj se ne igra z ljudstvom. Ali misli, da si moramo vse od njega pustiti dopasti? Če so naši sosedje Prekmurci zagrozili s šolskim štrajkom, ga bomo mi znali izvesti, če se nam vsili Lukman za nadučitelja. Vprašamo gosp. nadzornika, kako more dopustiti, da se v našem šolskem posloju šopiri žlahta učiteljice Kocuvan, mesto da bi se stanovanje za nadučitelja popravilo? Opozorimo ga na razmere na naši šoli, kjer se dela za sokolstvo, za napredek v šoli pa se ne stori prav nič. Mladina se mora za sokolstvo navduševati, saj so v

tem letu tri gojenke iz naše občine postale deležne sokolskih dobrot. Kako lepo znajo Sokoli za doto glihati, kadar oni obvladajo položaj, ve povedati gospod Mursa, liberalce čistega kova. Mi starši, ki želimo obvarovati mladino vseh nesreč, svarimo merodajne kroge pred to sokolsko gonjo, sicer bomo primorani poseči po sredstvih samo-obrambe. Vsi oziri na Koropeca in Sokole morajo pasti, ako gre za blagor naše mladine.

Književnost.

Rektor Cvijič o Cirilovi knjižnici. Rektorju Cvijiču ste se poslali doslej izdani dve knjigi Cirilove knjižnice: Naša država in korektura od Jugoslov. Piemonta. Rektor Cvijič je po prečitanih knjigah izrekel sledečo sodbo o teh dveh knjigah: „1. septembra 1920. Dole ob Vrbskem jezeru. Dragi Gospodine. Ovih dana sam našao vremena da probitam obne Vaše knjige. „Naša Država.“ Vi ste tako lepo skupili geografski i ekonomski materijal, da če ova knjiga biti od velike koristi svima, koji žele poznati našu državu. Gotovo su me još više iznenadili solidnost i duboko shvatanje istorije u knjizi „Jugoslovenski Piemont.“ Ima Vaših koncepcija, kojima ste premašili sve naše istoričare. Ja Vam najsrdačnije blagodaram, jer ste učinili veliku uslugu našem uzajemnom upoznavanju i konsolidovanju naše države. Vrlo bi želeo, da se Vaše knjige rasprostru ne samo među Slovenceima. Kad bude gotov Vaš „Pijemont“, molim Vas, pošaljite mi u Beograd jedan primerak. Najsrdačniji pozdrav Vama odani I. Cvijič. — To Cvijičevu sodbo smo priobčili javnosti, ker je g. Cvijič kot rektor beogradske univerze gotovo tudi največji jugoslovanski učenjak, katerega mnenje in sodba sta merodajni.

Naročajte in širite „Zločin nad domovino“, ki v žarki luči razsvetljuje zadnjega polstoletja naše domače zgodovine. Izvod 4 K; v večjih množinah, ali če se pošlje denar naprej, 3.50 K. Knjižico razpošilja Kat. Liga v Ljubljani.

Mala naznanila.

Razna:

URE
vsake vrste
sesprejmejo
v popravilo.
Zaloga ur
zlatnine in srebrnine. Cene
zmerne. Postrežba točna.
JAN IGNACIJ, MARIBOR
GRAJSKI TRG v gradu (Burg).

Dijaka 12 letna deček in deklica iščeta vsak po eno sobo in ohrabo pri eni obitelji ali ločeno. Ponudbe J. Č. poštino ležeče, Sv. Lenart v Slov. goricah. 727

Stampilje
Datum stampilje
Pečate iz medi
Stroje za paginiranje
Aparate za stivanje aktov
dobavlja

najhitreje in najceneje
Ludovik Šef,
Maribor,
Prešernova ul. 1.
Tovarniška zaloga papirja in specialna trgovina pisarniških potrebščin. Brzjavni: Papiršef Maribor.

PO CENI manufakturno blago je dospel iz inozemstva in se dobi pri

J. N. ŠOSTARIČ
MARIBOR, Gesposka ul. 5.

Sukno za moške obleke, meter K 220—, 260—, 300— itd.	Izgotovljene moške hlače iz hlačevine, K 140—, 160—, 180— itd.
Hlačevina za moške obleke, met. K 70—, 80—, 100— itd.	Izgotovljene hlače za dečke, K 60—, 70— in 80—.
Izgotovljene moške obleke, suknene K 1500—, 1800—, 2000— itd.	Plavina, močna, meter kron 40—, 48— itd. na dveh straneh tisk, meter K 48—.
Izgotovljene obleke iz hlačevine, K 600—, 700—, 800— itd.	Pri stari zalogi so se cene primerno znižale.

Velika izbira perila in pletenih lastnih izdelkov.

Prodaja se:

Trapistovski sir pristi prvovrstne kakovosti prodaja in razpošilja,
vsakovrstno sadje kupuje, prodaja in razpošilja
Matija Lah, trgovec,
MARIBOR, Glavni trg. 4.

VINA
iz Haloz,
lastnega pridelka

in najboljše kakovosti,
prodaja v steklenicah
Jos. Starčič,
trgovec

Maribor, Trubarjeva ulica (prej Lutrova ulica). 730

Posestvo, lepo se prod. Tezno pri Mariboru, Ptujška cesta 28. 728

Blagajna št. 4 se prod. Koroška c. 11 Maribor. 729

Lakirana lesena stena v obsegu 29 m², pripravna za pregrajo v trgovinah in sličnih prostorih je na prodaj pod ugodnimi pogoji. Obrniti se je na odvetaika dr. Pipuša v Mariboru. 722

Vinska klet z okoli 480 hl izvrstnimi vinskimi sodi ali tudi sode posamezno, takoj na prodaj, eventualno tudi proti zamenjavi za vino. Vprašati: Pristan št. 10, Maribor. 732

Potrži neizmerne žalosti naznaajamo vsem prijateljem in znancem pretresajočo vest, da je naša iskrenoljubljena soproga, najboljša mamica, ozir. sestra, svakinja in teta, gospa

Rosina Strausgitl roj. Kenda
soproga trgovca in posestnika v Bovecu na Goriškem v soboto, dne 4. septembra 1920, ob 9. uri po kratki bolezn, previdena s tolažili sv. vere boguvdana mirno zaspala.

Pogreb nepozabne mamice se vrši v torek, 7. septembra 1920, ob 16. uri iz mrtvašnice občne bolnice na mestu pokopališča v Pobrežju.

Sv. naša zadušnica se bo darovala 9. septembra, ob 7. uri v župni cerkvi sv. Magdalene, Maribor, dne 4. septembra 1920.

Anton Strausgitl, soprog. Eleonora, Lidija, Palmira, 733 hčere. Oten, sin. Vsi ostali sorodniki.

ZASEBNI UČNI ZAVOD LEGAT V MARIBORU.

6 MESEČNI TEČAJI

IN

4 MESEČNI TEČAJI

ZAČETEK DNE 4. OKTOBRA 1920.

TEČAJI

za slovensko stenografijo, nemško stenografijo, strojepisje, slovensko korespondenco, navadno računstvo, trgovsko računstvo, knjigovodstvo, slov. jezik za začetnike, hrvatski jezik, nemški jezik za začetnike, lepomisje, cirilico in obrtno risanje.

693 Obšir. prospekt brezplačno
ZASEBNI UCNI ZAVOD LEGAT, MARIBOR,
Vetrinjska ulica 11, II. nadstr., sprejema od 11.—12.

NARODNA KAVARNA V MARIBORU, Vetrinjska ulica 2.

Vsak večer svira in poje jugoslov. tamburaško društvo. Za obilen obisk se priporočata podjetnika.

Hočete kupiti po nizki ceni??

Potem si oglejte veliko zalogo

čevljev 701
dokolenic (gamaš) oblek
perila torbic za trg
potnih košar in raz. galant. blaga ter
vrvi iz prave konoplje pri
Jakobu Lah, Maribor, Glavni trg šte. 2.

Nova lekarna v Mariboru.

Slavnemu občinstvu uljudno naznanjam, da sem odprl novo

lekarno na Glavnem trgu 20, v Mayerjevi hiši.

Lekarna je moderno urejena in založena z vsemi zdravili in zdravilskimi potrebščinami.

Mh. ph. Ivan Vidmar,
lekarna „pri sv. Aneha“.

Ob lepem vremenu VRTNI KONCERT

slovečih Jurovških tamburašev

na Malo Gospojnico
dne 8. sept. popoldne od 3.—10. ure
v gostilni „RUDL“
vila ALVIS 731

ŽEPNI KOLEDAR

CENA K 7-50 ZA LETO 1921 CENA K 7-50

IZDALA IN ZALOŽILA TISKARNA SV. CIRILA V MARIBORU.